

Aja Zamolo

ČISTILNA AKCIJA V JAMI UKNA NA PLANINI KRSTENICA

Na planini Krstenica me je že od prejšnje zime čakala jama. Z Markom, ki med poletno sezono na planini dela kot pastir in sirar, sva se dogovorila, da se spustim v še neregistrirano jamo in preverim, koliko je v njej smeti. Najverjetneje kar prvi večer, ko sva se spoznala. Počakati je bilo treba samo še krave in nekaj dni lepega vremena za potepanje po hribih z malce težjimi nahrbtniki. Še zgodaj v poletju smo s poti po južnih bohinjskih gorah skrenili še v te konce in drugega julija sem se prvič spustila v jamo. Z edinega bližnjega macesna na pašniku direktno na kup smeti, na katerega sva s Tomom tik pred tem zvalila še kup vejevja, ki se je nevarno zibal nad vhodom. Ker je disto iz ne vem kakšnega razloga že ostal doma, sem ob prvem obisku jame pregledala možna nadaljevanja in se obregnila ob lastno nesposobnost ocenjevanja volumna, razdalje in na sploh vsega, kar zahteva merske enote. Nekaj fotografij bi moralo zadostovati za oceno količine smeti.

V sirarni nas je še isti dan obiskal Aleš Zadnikar, sicer nadzornik v Triglavskem narodnem parku, ki je bil prav v tem času naš edini sosed. Pogovor je kar hitro prešel k organizaciji čistilne akcije. Malo smo premislili osnovne logistične zadeve, ki sem jih po potrditvi predloga akcije na ferajnu predstavila tudi Andreju Arihu iz Triglavskega narodnega parka, s katerim je Ester nadalje komunicirala glede same izvedbe.

Pred jesenjo sem Ukno, kakor jami rečejo na planini, še enkrat nenadejano obiskala. Na prošnjo mojih najljubših čobanov sem ponovno zvelkla jamarsko robo in štrik (ponudbo za guncanje na dinami-

ku sem namreč vljudno zavrnila) na planino, da bi rešila macolo, ki je nesrečno pristala na dnu brezna med postavljanjem ograje okrog vhoda. Tokrat sem vzela s sabo tudi disto ter nas prikrajšala za merjenje na čistilni akciji. Dimenzije jame so tako dobile svoje prave številke, problem ocenjevanja količine smeti pa je ostal kljub uporabi različnih perspektiv, gledišč, izhodišč in kadrov.

Za čistilno akcijo smo izbrali prvi vikend, ko je zapadel sneg. Dan pred tem sem zaradi izvensezonske zmede v skladiščih skoraj neuspešno kupovala verige za avto. Treba je biti pripravljen. Snega smo 18. septembra komaj kaj ujeli v senčnih delih planine. Agrarna skupnost Bohinjska Češnjica, Jereka, Podjelje, Koprivnik nam je prijazno zaupala ključke od sirarne, da smo si lahko ob prihodu skuhalih čaj in dva velika lonca čorbe za malico.

Dela smo se lotili kar hitro in kaj kmalu ugotovili, da ocene količin smeti res niso tako enostavne. Ni bilo prvič. Vsakič znova so prihajale iz jame informacije, češ »smo že na pol« in v naslednji uri »ne, ah ne, nismo še preko polovice«. Ata Smrk dialog je tako postal stalnica dneva. A delo je vseskozi potekalo tekoče. Ena ekipa je bila v jami, druga je prevzemala vreče pri vhodu, potem je sledil še premičen povezovalni člen dveh, ki sta s kubičnimi transportnimi vrečami tekla po pobočju dol do hleva in s tem do zadnje – sortirne – ekipe. Slednja je poskrbela, da se smeti pre-

pakirajo v manjše vreče, ki jih bo lažje naložiti na prikolico. Dobro je tudi preučila letnice različnih artiklov, med katerimi je prevladovala plastična embalaža, pločevinke, nekaj škornjev in stekla, pa tudi kantice motornega olja in barv. Kup je rasel. Idejo o skladiščenju v hlevu smo hitro opustili, da prihranimo dvojno delo tistim, ki bodo poskrbeli za prevoz v dolino. Praznih vreč je bilo vse manj in manj, prebrskali smo vse žepe, predale, žrtvovali velike vreče iz nahrbtnikov za jamarsko opremo in tiste, v katerih smo prinesli malico. A kup smeti v jami ni kopnel v tempu vreč in tudi dan se je bližal koncu. Tako smo le zaključili akcijo in si ne prav stežka priznali, da se bo treba vrniti, še enkrat navleči rokavice in se, ko bo jama res očiščena, pogreti ob čaju z razgledom proti vsem bolj znanemu grebenu Rodice in Črne prsti.

Glede vprašanja, koliko smeti je še ostalo v jami, smo se zedinili pri nekje »manj kot polk«. Ugibanja o količini smeti, ki so se gibala nekje med petimi in desetimi

kubiki, pa je na trdna tla postavila informacija Zbirnega centra Bohinj, ki pravi, da smo izvlekli 600 kilogramov odpadkov. Dela bo še nekaj, a upamo, da bo še v letošnjem letu Ukna pristala na seznanu očiščenih jam. Ker mi članski duh premika prste po tipkovnici zavoljo berljivosti članka, bom sicer prikladen naslov zapisala na koncu: Ni bila največja, bila pa je najvišja.

Za pomoč pri izvedbi akcije in uporabo stana se zahvaljujemo Agrarni skupnosti Bohinjska Češnjica, Jereka, Podjelje, Koprivnik, za možnost brezplačnega parkiranja na planini Blato pa Krajevni skupnosti Stara Fužina. Čistilno akcijo je sfinanciral Javni zavod Triglavski narodni park

Udeleženci: Jure Bevc, Špela Borko, Teo Delić, Matic Di Batista, Dren Dolničar, Andrej Drevenšek, Jaka Flis, Tinkara Kepic, Darja Kolar, Domagoj Korais, Neja Kramer, Peter Mašič, Tomaž Miklavčič, Adela Premate, Ester Premate, Aja Zamolo.

Primož Presetnik

ČIŠČENJE NETOPIRSKEGA GVANA S PODSTREŠJA CERKVE V CERKLJAH

Akcija precej odstopa od običajnih čistilnih akcij jamarških društev glede nekaj dejstev. Prvič, da nismo čistili jame, temveč cerkev. Drugič, da za odpadke niso krivi ljudje, temveč so proizvod živali. In tretjič, da smo s čistilno akcijo izjemno hitro zaključili. Akcija pa se je zgodila zato, ker je en član ekipe univ. dipl. iztreboslovec in pozna mesta v Sloveniji, kjer netopirji puščajo veliko svojih netopirščakov. Drugi član ekipe je najboljši oljkar med jamarji in mu naravna gnojila z veliko vsebnostjo fosforja zelo ugajajo. Tretji član izvira iz bližnje vasi in, ker mu od tam starši še pošiljajo hrano, da ne strada v dragi Ljubljani, se jim včasih odkupi

z vedrom iztrebkov. Četrtega člana pa itak vse zanima in je predvsem glede na geslo SDND (samo da nisem doma) posodil svoje FR sposobnosti še za to akcijo.

Na podstrehi farne cerkve v Cerkljah na Gorenjskem namreč poleti biva med 320 in 580 odraslih navadnih netopirjev, ki tam kotijo. Zadnja čistilna akcija je bila marca 2015, ko so člani Slovenskega društva za preučevanje in varstvo netopirjev s podstrehe odnesli približno 200 do 250 kilogramov netopirskega gvana, ki se je tam nabral od obnove strehe leta 2008. Takrat so pod visišče netopirjev

položili veliko ponjavo, ki nam je omogočila, da smo 19. novembra 2022 v zgojeni uri in pol v 26 30-litrskih vreč nabasali 289,1 kilogramov netopirskega gvana. Tako natančno število lahko ponudimo, ker smo stehali vse vreče (četrti član pa je tudi mimogrede preizkusil natančnost delovanja tehtnice). Dve vreči smo prepuščili domačinom, priznamo pa tudi, da je kar nekaj gvana (za več vreč) ostalo na višjih tramovih in tam položenih deskah. Ko smo nazaj pogrnili ponjavo, pometli stopnišče, naredili par protokolarnih fotografij, nekaj popili in zložili vreče v kombi, se je akcija zaključila z zadovoljstvom vseh udeležencev. |

